



Broj:01,02,03,03/11-05-1-2142/23  
Sarajevo: 22. 2. 2024.

**IZVJEŠTAJ**  
**SA 17. PLENARNE SJEDNICE PARLAMENTARNE SKUPŠTINE UNIJE ZA**  
**MEDITERAN i 8. SAMITA PREDSDJEDANIKA PARLAMENTARNE ZEMALJA**  
**ČLANICA UNIJE ZA MEDITERAN**  
**Rabat (Kraljevina Maroko), 15.i 16. februar 2024.**

Delegacija PSBiH u Parlamentarnoj skupštini Unije za Mediteran (PSUzM): predsjedavajući Delegacije Milan Petković i zamjenica predsjedavajućeg Delegacije Rejhana Dervišević učestvovali su na 17. plenarnom zasjedanju Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran koje je održano u Rabatu (Kraljevina Maroko) 15. i 16. februara 2024. Zasjedanju su prisustvovala Jelena Rajaković, sekretarka Delegacije, i Nataša Čabak, prevoditeljica.

Plenarnoj sjednici prethodila su zasjedanja Komiteta za politička pitanja, sigurnost i ljudska prava čiji je član Milan Petković i Komiteta za ekonomska finansijska, društvena pitanja i pitanja obrazovanja, čija je članica Rejhana Dervišević.

Na plenarnoj sjednici, na kojoj su učestvovali poslanici iz više od 40 država članica ove multilateralne parlamentarne organizacije koja okuplja zemlje Evropske unije, Bliskog istoka i sjeverne Afrike, te Kneževinu Monako i tri balkanske i mediteranske zemlje – Bosnu i Hercegovinu, Albaniju i Crnu Goru, razgovaralo se o ulozi PSUzM-a u euro-mediteranskoj saradnji u 21. Stoljeću.

U obraćanju na plenarnom zasjedanju PSUzM-a predsjedavajući Delegacije PSBiH Milan Petković izrazio je iskreno saosjećanje sa svim civilnim žrtvama ratnih sukoba koji se dešavaju u ovom momentu.

Petković je izrazio bojazan da rasprave, prijedlozi i dokumenti koje parlamentarci usvajaju dolaze sa zakašnjenjem, te naglasio kako je trebalo mobilizirati sve političke i diplomatske kapacitete da bi se sukobi spriječili.

„Godinama može da se pregovara, da se svađa, pa i da se prijeti i sve je to na neki način prihvatljivo. Međutim, kada se prolije prva kap krvi, kada padne prva žrtva, potrebne su

decenije da se ponovo dođe do mira“, rekao je Petković i podsjetio da je Bosna i Hercegovina prije skoro 30 godina izašla iz ratnog sukoba, ali da se posljedice i dalje osjete.

S tim u vezi, Petković je posebno naglasio značaj preventivnog političkog djelovanja na svim nivoima, te izrazio nadu da će i međunarodne parlamentarne delegacije dati doprinos sprečavanju budućih sukoba na, kako je rekao, racionalan, iskren i pravičan način.

Učesnicima plenarnog zasjedanja obratila se i zamjenica predsjedavajućeg Delegacije PSBiH u PSUzM-u Rejhana Dervišević koja je, govoreći kao poslanica i univerzitetska profesorica, kazala da svoju ulogu u ovim vremenima punim izazova smatra izuzetno odgovornom, te dodala da je obaveza svih da u ovom vremenu gradimo društvo znanja.

Prema ocjeni poslanice Dervišević, obrazovanje odavno nije samo prenošenje znanja, budući da je, kako je rekla, četvrta industrijska revolucija zasnovana na vještačkoj inteligenciji, digitalnoj tehnologiji, robotici, kvantnim kompjuterima i nanotehnologiji, te da će korištenje vještačke inteligencije zasigurno otvarati nova moralna i etička pitanja.

„Obrazovanje kakvo želimo mora podsticati kritički duh u razmišljanju, izgradnju slobode misli i duha kao izraza kritičke svijesti i humane savjesti s ciljem afirmacije ljudskih vrijednosti, napretka i opšte dobrobiti cijelog društva. Mladi ljudi se moraju naučiti kako se gradi društvo bez nasilja, kako da se prevaziđu poslijeratne traume, te izgradi i razvije međunacionalno razumijevanje, povjerenje i uvažavanje“, poručila je poslanica Dervišević.

Ona se založila za to da parlamentarci budu snažni zagovornici uključivanja mirovnog obrazovanja u sistem formalnog obrazovanja svih nivoa. Prema njenim riječima, mirovno obrazovanje podrazumijeva proces koji uključuje učenje ‘o’ i ‘za’ demokratiju i ljudska prava, nenasilje, socijalnu i ekonomsku pravdu, rodnu ravnopravnost, održivi razvoj, demilitarizaciju, izgradnju mira, međunarodno pravo, te dostojanstvo i sigurnost svih ljudi.

Dervišević je kazala kako mlade ljude treba da učimo pravim životnim vrijednostima, prije svega da budu moralni, solidarni, pravedni, da prihvataju i poštuju različitosti. „Učinimo sve da bude mir, rat je poraz ljudskog dostojanstva“, poručila je zamjenica predsjedavajućeg Delegacije PSBiH u PSUzM-u Rejhana Dervišević učesnicima 17. plenarnog zasjedanja PSUzM-a u Rabatu.

Učesnici zasjedanja apelirali su na sve zemlje članice PSUzM-a da intenziviranjem međuparlamentarnog dijaloga pojačaju napore kako bi se zaustavili sukobi u euro mediteranskom regionu, ostvario pravičan mir, te uspostavila regionalna saradnja s ciljem da se područje Mediterana učini stabilnim i prosperitetnim prostorom u kojem vladaju mir, demokratija i zajednički razvoj.

Uporedo za zasjedanjem PSUzM-a održan je 8. samit predsjednika parlamenta zemalja članica Unije za Mediteran, na kome je učestvovao predsjedavajući Predstavničkog doma PSBiH Marinko Čavara. Samitu su prisustvovali: Marin Vukoja, sekretar Predstavničkog doma PSBiH; Marija Čosić, šefica Kabineta Marinka Čavara; Jelena Rajaković, šefica Odjela za bilateralne odnose; Dubravka Ištuk-Pavlović, prevoditeljica; Olja Golijanin, protokol.

Na Samitu, na kome se razgovaralo o ulozi Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran u euro – mediteranskoj saradnji u 21. stoljeću, učesnike su svojim uvodnim izlaganjima pozdravili predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamenta Kraljevine Maroko i aktuelni predsjednik Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran Rašid Zalbi El Alami, predsjednica Kongresa predstavnika Kraljevine Španije i potpredsjednica Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran Fransina Armengol, potpredsjednik Evropskog parlamenta i potpredsjednik Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran Mark Angel, te predsjednik Doma odbornika Kraljevine Maroko Nam Mijara i potpredsjednik Predstavničkog doma Parlamenta Egipta Mohamed Abou El Enien.

U svom obraćanju učesnicima Samita predsjedavajući Predstavničkog doma PSBiH Marinko Čavara istakao je značaj saradnje država u regionu Mediterana, posebno u vrijeme promjena geopolitičkih odnosa, te vremena kriza i rastućih sukoba u kojima živimo.

Prema riječima predsjedavajućeg Čavara, suočeni s različitim izazovima pandemija, ratova, klimatskih promjena i drugih globalnih problema, a s ciljem obezbjeđenja mira i napretka, saradnju trebamo usmjeriti prema djelovanju kako da riješimo uzroke ratova i terorizma, jer će, ukoliko se ne pozabavimo uzrocima, posljedice ratova i terorističkih aktivnosti biti teško rješavati.

Predsjedavajući Čavara u svom govoru naglasio je kako je Bosna i Hercegovina, u suočavanju s pomenutim globalnim i regionalnim izazovima, spremna da sarađuje sa svima. Čavara je pozvao na zajedničko djelovanje s ciljem obezbjeđivanja mira, prosperiteta i stabilnog života svim stanovnicima regiona. S tim u vezi, državama članicama Evropske unije uputio je poseban poziv da pomognu Bosni i Hercegovini i podrže otvaranje pretpripravnih pregovora s Evropskom unijom, što bi, kako je kazao, stabiliziralo i Bosnu i Hercegovinu i cijeli region Jugoistočne Evrope.

Učesnici Samita u Rabatu usvojili su i završni dokument u kome su pozvali na nastavak međuparlamentarnog dijaloga i jačanje napora i saradnje kako bi se Mediteran učinio prosperitetnim prostorom u kojem prevladavaju mir, demokratija i zajednički razvoj.

Predsjednici parlamenata zemalja članica Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran u završnom dokumentu naglasili su potrebu da udruže napore kako bi se suočili sa zajedničkim

izazovima, te se saglasili o značaju snažne Unije za Mediteran koja će biti fokusirana na obnovljenu politiku susjedstva s Evropskom unijom. Upozoravajući na činjenicu da terorističke i separatističke grupe koriste nestabilnost i konflikte za destabilizaciju regiona Mediterana, predsjednici parlamenata zemalja članica Unije za Mediteran naglasili su potrebu da se snažno suoče sa izazovima kakve predstavljaju klimatske promjene, pitanje migracija, trgovine ljudima, organizirani kriminal, terorizam, separatizam, kao i sa sigurnosnim izazovima koji zahtijevaju zajedničku euro – mediteransku akciju.

U zajedničkoj izjavi izražava se žaljenje zbog ponovnog izbijanja nasilja i rata u pojasu Gaze, kao i ogromnih ljudskih žrtava, te se naglašava potreba za trenutnim, sveobuhvatnim i trajnim okončanjem rata, u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom. Predsjednici parlamenata država članica Unije za Mediteran pozvali su na adekvatan, siguran i nesmetan protok humanitarne pomoći u pojas Gaze, te ponovili potrebu da se ponovo aktivira izraelsko-palestinski mirovni proces s ciljem postizanja sveobuhvatnog mirovnog rješenja na Bliskom istoku.

Inače, 17. plenarnim zasjedanjem i 8. samitom završano je predsjedavanje Kraljevine Maroko Parlamentarnom skupštinom Unije za Mediteran, a koje je preuzela Kraljevina Španija.

SEKRETARKA DELEGACIJE

Jelena Rajaković

Prilog:

- Deklaracija sa 17. plenarnog zasjedanja PSUzM-a

Dostaviti:

- Kolegiju Predstavničkog doma
- Kolegiju Doma naroda
- Delegaciji PSBiH u PSUzM-a
- Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma
- Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda
- Sektoru za međunarodne odnose i protokol
- Kopija: Ministarstvo vanjskih poslova BiH